1.157.4.88/194-198
194

597
16 XII 44

ДО ПОВЕРЕНИКА ЗА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО

Т у к а

Д О К Л А Д

За положението на комуникациони мрежи во Македонийа

Най-сетне вардарскиот дел на Македонийа се ослободи од окупаторот. Но той остави зад себе си разрушенийа и пустош. Разруши нашите най-хубави тековини, разруши све што мислеше да ке ни требе. Той, зафанат од той дух на опустошение не сакаше да постигне само материални цел, но и това што е сврзано со животот на еден народ и без които не-
говиот стопански живот требе да запре. Най-големата рана кой той нан-
се на Македонийа и следователно на нейното нормално развитие, беше р
разрушението на железопатните линий, гари и разни мостови, разруши телефоните линий и телеграфот а инсталацийте во нашото радио студио и радио предавател дигна во воздух.

Денешното положение на разните саобштителни средства йе следнот
а/ Железопатните линий на многу места са разрушени и така линиата пр
косната. Мостови са врлени во воздух а ложионицте и работилниците
уништени.
б/ Патиштата са во лошо состойание. Има врлени мостови во воздух. Камиони нема за присоединиавание на разните области. Чувените "кирайджи
што носеа од Тетово и Гостивар гра, ораси, костанки и йаболки; од Куманово жито; од Кочане ориз и др., пошто немат коли и кони или пак
се плашат на им ги мобилизират, не крстарат више макидонските патишт
в/ П.Т.Т.: 1./Поштата уште не е организирана и писмените врзки са наполно запрени. Трговскиот свет не може да кореспондира помеѓиу си.

2. Телефоните во скопска област са во най-лошо положение.
Воздушни линий нема пошто столбовете са исечени, изгорени или однесе-
ни, а жицата искината и пресечена. Има само каблови линий што лежат
по земйата и кой са несигурни пошто многу често се прекинуват на раз-
ни места сами или од саботерски раци. Тие каблови линий са оптеретен
од войните власти така да трговскиот свет не може да си служи со ни

Во штипска област телефоната воздушна линиа е горе доле
редовна, а во битолска област е во нормално состойание.

3. Телеграфот уобште не работи. За да функционира требе р

195

довна телефонска вваздушна линиа пошто истиот се обслужва преко телефони
4. ~~Радио-~~телеграфи нема во Македониа.

Со разрушението на сообштителната мрежа окупаторот постигна многу цели: не само да ние сме откоснати од нашите блиски, разпрснати из Македонийа, но това се отразйава най-више врху целокупниот наш стопански живот.

Со разрушението на тайа мрежа се нанесе най-големото зло на Македониа. Нейниот стопански живот туку речи застана. Обмената на македонските стоки не може нормално да се врши и се стигна до това положение, да во некои крайшта на Македониа има пренатрупани излишици од стоки што стойат неизкористени, а во други покраини се осекйава оштра липса од истите, или дори ги нема. Резултат на све това е разтройство во стопанскиот живот.

То разтройство зима и друг характер. До дека во дадена област ни има во изобилие некои стоки кои са ефтини, истите стоки са скапи тамо дека ги нема. Со това не може да се постигни уеднаквување ~~во цените на~~ цените во нашето стопанство. Разликите во цените дава возможности и за големи спекули и со това, незадоволство во народот. То разтройство во цените може да донесе и гомилание на парите тамо дека стоките се ефтини и бегание на истите од тамо дека стоките са скапи. Да не зборимe за паниката што може да се создаде во населението при една евентуална многу голема липса на най-необходимите хранителни продукти.

Што зашто требе да се пристапи и то одма, без губене на време, кои поправуенето на железопатните линии, гари, мостои, патишта, телефони линии и телеграфот и организиране на редовна служба на поштата.

Тайа работа, сега за сега, е най-важна за нормализиране на стопанскиот живот во Македониа. Со брзото извршуене на то не лесно дело, ке се избегнат многу нежелателни последствиа.

Што требе да се направи за да се постави све во ред, за да почне нашето стопанство слободно да дише и следователно да се даде хлеб на сите тие што, директно или индиректно, навогйат своето препитание во разните бранши на нашето народно стопанство?. Требе одма да се пристапи кон организирането и турани во изправност и нормално функциониране на комуникационите мрежи како следва :

а/ <u>Железопатните линии</u> : Требе да се поправат ложмониците и работилниците по депотата како и разните машини и инструменти. Убрзано да се поправат линиите и мостовите. Ако нема нужните материали да се тражат од странство.

б/ <u>Патиштата</u> : да се подпомогне часната инициатива во тражението за да се носат стоки со конски коли. Старите "кирайджии" да почнат несметано да превозуйат стоки като им се плати кириа. Пред войната, со конски коли се носеше од Тетово и Гостивар гра, ораси, коштани, йабуки - од

Куманово жито - од Велес нахуд, сусам и др.- од Кочане ориз и др.

Градските и околийските народно-ослободителни одбори како и войската да стават на разположение на трговци, индустриалци и др най-малко 1/4 од разполагаемите конски коли. Но тие коли требе да се ослободат од воена мобилизацина. По той начин, кога ке се стави ред во мобклизирането на колите, к селнаните со своите воловски коли нема да се плашат да носат стоки или да печелат како "кирайджий"

За по тежките стоки што идат од Бугарија, войската да тури на разположение на разните народно-ослободителни одбори по неколко камиони кои ке пренесуват стоки од Гуешево. Но вопросот за пренос на стоки од Гиуешево може да се реши и со конски коли.

в/ П. Т. Т. :

1. Поштата незабавно да се тури во действие заедно со сите нейни служби. Така писмата и др. ке циркулират со сигурност из цела Македониа. Стопанскиот свет мора да дойде до писмени споразумениа ако се сака развитие во стопанскиот живот. Разни парични и други документи требе да пристигат до примаоцот со сигурност.

2. Телефонот. Да се тури на разположение на П.Т.Т. столбови и жици за поправуене на воздушната тел.линиа. Суштествуваштите сега каблови жици да се сврзат со тие од штипска и битолска области пред да падне снег зато што по снег не може да се работи. На кабловите жици да се пойача контролата за да се спречат саботерските дела.

3. Телеграфот се обслужва преко телефонот. Зато войните власти да оптеретуват по-малко каблoвите линии во корист на стопанскиот свет. Но дури не се поправи тел.воздушна линиа, нема да има подцуно редовен телеграф.

4. Радио-телеграфи нема во Македониа. Такви да се тражат незабавно од суйузниците. Од такви има нужда и войската и трговскиот свет.

г/ Водните патишта /Вардарат/ да се приспособат, ако е возможно, за плавателни судови.

Разбира се, преди да се пристапи кон тайа мочна работа за поправуене на комуникационите мрежи, треба незабавно да се проучи какви строеви, материали, машини и др. са нужни за да се почне со работата. Све то требе да се набави пошто пото во най-скоро време. Да се назначат комисии кой ке проучат што требе, а исто така такви да се испратат тамо дека требе за снабдуенето на тийа сооражениа.

Со туране во изправност на горните мрежи и нормалното им функционирање ке се постигнат следните резултати:

1/ Ке се сврзат стопански сите македонски области, околии

197

и градои као Куманово, Тетово и Гостивар, Велес, Штип, Прилеп, Битола и др. Така ке може да се донесе во Скопие жито од Овче поле и Кумановсото поле. Цела Македониа ке може да се снабди со Тетовскиот и Гостиварскиот гра, йаболки, ораси и коштани. Ефтино месо ке се донесе во Скопие, наут и сусам од Велес и др. и др. По той начин Македониа, колко толко, ке може да заживее со своите народни богатства, што ке донесе по-голем развой во трговийата, индустрийата и занатите. Така стопанството ке почне постепено да се нормализара а со това и нормалниот живот во нашето население.

2/ Ке се успостави врска со останалите федеративни држави во Йугославийа. По той начин ке се почне со обмена на стоки со ослободените крайшта на Йугославийа, а кога цела Йугославийа ке се ослободи ке може одма да се почне со организирането на уште по нормален живот чрез обмена со странство на Йугославски стоки.

3/ Ке се успостави нормална стопанска врска со странство, со нашите комшии и преко нив и со Русийа, Енглеска и Америка. Така ке може да се донесе стока од Бугарийа /купена, репарации и др./, од Грциа, Албаниа и др.

Преку Дунав или црноморските пристаништа ке дойдат руски стоки а преко Солун английски и американски.

4/ Со довозот на по-ефтини стоки од разните крайшта на Македонийа, цените ке се уеднакват до голема степен. Животот ке стане по-ефтин а цените по-достапни за народот.

5/ Спекулата ке се намали значително пошто со нормалниот довоз на стоки ке се роди конкуренциа мегйу трговскиот свет.

6/ Ке се избегне най-големото зло: да не можат да се задоволат най-потребните нужди на населението со хранителни продукти. Паниката мегйу населението е най-големото зло за една држава, койа почнува еден нов живот. По той начин општественото мнение ке гледа спокойно во измируенето на своите секидневни нужди и нема да се плаши од липса на най-необходимите за него продукти.

7/ Нормализирането на сообштителните средства ке донесе и резултати од стратегическо и политичко значение: сврзуенето, стопански и политически, на Вардарска Македонийа со останалите крайшта на нашето Отечество.

За прво време се препоручуйе патиштата да се приспособат за колски саобрачай додека не се поправат железопатните линии, телефонската мрежа, и др. Така ке може да се сврже Скопие со Гуешево, Скопие со Тетово, Гостивар Кичево И Охрид - со Велес, Штип и Кочане со Велес, Прилеп и Битола.

Све това ке може да се постигне само чрез мобилизирането

198

то на сите тийа сили што не са во войската или не са потребни по другите позадински служби.

Требе да се брза ако се сака да се избегнат многу нежелатели последствиа и разтройства не само од стопански карактер.

Ст. Стоjановски

/ Стойан Стойковски /

ПОВЕРЕНСТВО за НАРОДНО СТОПАНСТВО
ПРИ ПРИЗИДИЈУМОТ НА
А.С.Н.О.М.
Бр. 597
16-XII 1944 г.
СКОПЈЕ